

POSTANOWIENIE

Dnia 2 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w (...)Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Dorota Gamrat - Kubeczak

SO Marzenna Ernest

SO Zbigniew Ciechanowicz (spr.)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 2 października 2013 r. w S.

sprawy z wniosku R. K.

przy udziale E. K.

o sporządzenie spisu inwentarza

na skutek zażalenia uczestniczki postępowania na postanowienie Sądu Rejonowego(...)P.i Zachód w S.z dnia 19 marca 2013 r. w przedmiocie pobrania kosztów spisu z majątku spadkowego, sygn. II Ns 2686/10

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w taki sposób, iż ustalić, że koszty spisu inwentarza po H. K.w kwocie 2 163 (dwóch tysięcy stu sześćdziesięciu trzech) złotych i 89 (osiemdziesięciu dziewięciu) groszy poniesie Skarb Państwa - Sądowi Rejonowemu (...)

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 19 marca 2013 r. Sąd Rejonowy (...) P.i Zachód orzekł o pobraniu kosztów spisu inwentarza po H. K.w kwocie 2 163,89 zł z majątku spadkowego pozostałego po zmarłym.

W uzasadnieniu Sąd pierwszej instancji stwierdził, iż wydanie postanowienia uzasadnia treść art. 108¹ k.p.c. art. 2 ust. 1, art. 5 ust. 1 pkt 4 oraz art. 83 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych a także § 5 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 października 1991 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy zabezpieczeniu spadku i sporządzaniu spisu inwentarza. Sąd Rejonowy wskazał, że skoro wnioskodawca legitymuje się zwolnieniem od kosztów sądowych a majątek spadkowy przedstawia wartość dodatnią należało postanowić jak powyżej.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniosła uczestniczka postępowania, zaskarżając je w całości. Zarzuciła:

1. niewyjaśnienie przez Sąd wszystkich okoliczności koniecznych do ostatecznego rozstrzygnięcia, w szczególności zaś niewyjaśnieni, że:

a) sytuacja materialna uczestniczka jest na tyle trudna, że nie będzie ona w stanie ponieść kosztów wszczętej przez wnioskodawcę sprawy bez uszczerbku koniecznego dla siebie utrzymania;

b) nieuwzględnienia faktu, że wnioskodawca uzyskał znaczące środki z tytułu zachowku, które pozwoliłyby mu ponieść koszty wszczętej wyłącznie na potrzeby przyszłego procesu o zachówek sprawy o spis inwentarza;

2. obrazę prawa procesowego w postaci przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 października 1991 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy zabezpieczeniu spadku i sporządzaniu spisu inwentarza przez nieuwzględnienie wśród aktywów majątku spadkowego pozostałego po zmarłym przysługującego wnioskodawcy

roszczenia o zachówek, którego wysokość w kwocie 17 500 zł w konsekwencji ustalona na mocy ugody sądowej zawartej przeze mnie z wnioskodawcą w dniu 21 marca 2013 r. w sprawie o sygn. I C 2034/12 i zaniechanie obciążania kosztami spisu inwentarza wnioskodawcy w tej części majątku, która przypadła mu po zmarłym w postaci zasądzonego ode mnie zachowku.

Wskazując na powyższe skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez odstąpienie od obciążania uczestniczki kosztami spisu inwentarza w jakimkolwiek zakresie oraz nakazanie pobrania w całości kosztów spisu po H. K. z majątku spadkowego pozostałego o zmarłym przypadającego wnioskodawcy w postaci zachowku w kwocie 17 500 zł ewentualnie o obciążenie każdego z uczestników kosztami spisu inwentarza po połowie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie wywiedzione przez uczestniczkę okazało się uzasadnione, aczkolwiek z innych przyczyn, niż w nim podniesione.

Kwestia wykonania postanowienie o dokonaniu spisu inwentarza regulowana jest w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 października 1991 roku w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy zabezpieczaniu spadku i sporządzaniu spisu inwentarza (Dz. U. z 1991 r., Nr 92, poz., 411).

Zgodnie z § 1 ust. 1 postanowienie o zabezpieczeniu spadku oraz postanowienie o sporządzeniu spisu inwentarza wykonuje na zlecenie sądu rejonowego komornik lub inny organ, w którego okręgu znajdują się rzeczy podlegające zabezpieczeniu lub wciągnięciu do spisu inwentarza. W myśl zaś § 2 ust. 1 nadzór nad czynnościami określonymi w § 1 ust. 1 sprawuje sąd rejonowy, który wydał postanowienie, zwany dalej „sądem rejonowym”- w rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy (...) P.i Zachód w S..

Problematyka kosztów postępowania w sprawie wykonania spisu inwentarza unormowana jest w § 5 przedmiotowego rozporządzenia. Wedle jego ust. 1 jeżeli postanowienie o zabezpieczeniu lub o sporządzeniu spisu inwentarza wydane zostało z urzędu lub na wniosek osoby nie mającej obowiązku uiszczenia kosztów sądowych, sąd postanawia ściąganie tych kosztów z majątku spadkowego. Stosownie natomiast do ust. 2 sąd rejonowy może w celu zaspokojenia należności z tytułu kosztów pobrać odpowiednią sumę z pieniędzy spadkowych złożonych do depozytu sądowego lub z rachunku bankowego, w tym stanowiącego wkład oszczędnościowy spadkodawcy, po przedłożeniu bankowego dowodu oszczędności. Sąd rejonowy może również zarządzić sprzedaż odpowiedniej części ruchomego majątku spadkowego, oznaczając przy tym sposób sprzedaży. Dokonanie sprzedaży zleca się komornikowi. Wreszcie jak stanowi § 6 przy wykonywaniu postanowień o zabezpieczeniu spadku lub o sporządzeniu spisu inwentarza w sprawach nie unormowanych odmiennie stosuje się odpowiednio przepisy art. 760-766 i 768-774 Kodeksu postępowania cywilnego.

Mimo tego, iż interpretacje literalna § 5 analizowanego rozporządzenia wskazuje na konieczność ściągania kosztów spisu inwentarza z majątku spadkowego, to nie może ulegać wątpliwości, iż postanowienie wydane na podstawie § 5 cytowanego powyżej rozporządzenia musi przybrać formę tytułu egzekucyjnego, a zatem wskazywać kto zobowiązany jest do uiszczenia kosztów i z jakich przedmiotów ma się dokonać ich zaspokojenie. Względnie Sąd może też określić sposób zaspokojenia wskazany w ust. 2 § 5 powołanego na wstępie rozporządzenia, stwarzając prawną podstawę do pobrania odpowiedniej sumy z pieniędzy spadkowych złożonych do depozytu sądowego lub z rachunku bankowego, w tym stanowiącego wkład oszczędnościowy spadkodawcy, po przedłożeniu bankowego dowodu oszczędności. Sąd rejonowy może również zarządzić sprzedaż odpowiedniej części ruchomego majątku spadkowego, oznaczając przy tym sposób sprzedaży.

W niniejszej sprawie jedynym spadkobiercą H. K. była jego małżonka, uczestniczka E. K., która objęła spadek po zmarłym. Prawidłowe brzmienie postanowienia o pobraniu kosztów spisu inwentarza winno zatem wymienić uczestniczkę postępowania oraz przedmioty, do których wartości ograniczała by się jej odpowiedzialność za te koszty.

Redakcja zaskarżonego postanowienia jest więc błędna. Tym niemniej kwestia ta przestaje mieć znaczenie w sprawie w sytuacji, gdyż postanowieniem z dnia 17 kwietnia 2013 r. Sąd Rejonowy zwalnia E. K. od kosztów sądowych w całości.

Wobec braku uzasadnienia tego postanowienia oraz oświadczeń uczestniczki i treści protokołu Komornika z dnia 10 grudnia 2012 r. zawierającego opis stanu czynnego spadku przyjąć należy, iż faktycznie majątek uczestniczki i „masa spadku” zawierają tylko jeden istotny materialny składnik udziału w prawie do spółdzielczego własnościowego lokalu mieszkalnego, w którym przebywa uczestniczka. Co wskazuje na motywy podjęcia postanowienia o zwolnieniu uczestniczki od kosztów sądowych w całości.

Instytucja zwolnienia od kosztów sądowych opisana w art. 102 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z dnia 1 września 2005 r.) nie przewiduje wyłączeń podmiotowych, które dotyczyłyby postępowania o spis inwentarza spadkowego. Jednocześnie zwrócić uwagę należy na to, iż termin „majątek spadkowy” w kontekście § 5 analizowanego rozporządzenia, w sytuacji przyjęcia przez uczestniczkę spadku nie może być traktowany inaczej jak tylko majątek będący własnością uczestniczki, z którego poszczególnych przedmiotów może być prowadzona egzekucja celem ściągnięcia kosztów postępowania zmierzającego do spisania inwentarza, zatem sytuacja majątkowa uczestniczki po przyjęciu spadku może wpływać na możliwość poniesienia kosztów sądowych, w tym i wydatków związanych ze sporządzeniem spisu inwentarza.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 386 § 1 w zw. z art. 397 § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy dokonał zmiany zaskarżonego postanowienia ustalając, iż koszty spisu inwentarza po H. K. w kwocie 2 163 złotych i 89 groszy poniesie Skarb Państwa - Sądowi Rejonowemu (...)

(...)

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)